

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theophili Bernardini E Societate Iesv De Religiosæ Perseverantiae Præsidiis Libri XI. ...

Bernardin, Théophile

Antverpiae, 1622

§. 3. Sitne exemplum aliquod Santorum admirandum, & quotuplex.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-47032](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-47032)

§. 3. *Sitne exemplum aliquod Sanctorum admirandum, & non imitandum: & quotuplex sit.*

Eorum igitur (vt verbo dicam quod sentio) qui verè sancti fuere, nullum existimo ex virtute factum posse profert, quod ita sit admirandum, vt non etiam, si non se toto, at potissima sui parte, sit imitandum. Neque verò vulgatam probatamque passim exemplorum in admiranda, & imitanda distinctionem propterea conuello: est ea aliquando necessaria, cum scilicet id factum legeris, quod se toto admirationem ita concitet, vt tamen prima fronte in imitationem vix cadat: at Deo dante docebimus, id esse rarissimum, & in vno fermè genere, in quo ipso tamen seligenda tibi sint, quæ imitari conueniat; & comprimenda est in dijudicandis Sanctorum factis, seu leuitas, seu temeritas quorundam, qui ad cuiusuis, quam minùs capiant, rei auditum protinus exclamant, Admirandum! cum tamen deceret penitiùs omnia rimari, & benè perpensis singulis, tum demùm iudicare; ne pulcherrimorum exemplorum vtilitate, nostrâ nos inconsiderantiâ priuemus.

Admirandorum igitur tria sunt genera: vnum eorum, quæ propterea miramur, quòd fiant potestate quadam quæ humanam omnem & naturalem excedat, cuiusmodi solent ea esse quæ miracula vocamus, vt ægrotum sanatio subitanea & repentina, exsuscitatio mortuorum: quæque sunt eiusmodi. Alia, potestate quidem humana fiunt, sed eo animi robore, constantia, perseuerantia, duritiæque infracta, vt tanta illa, tamque sibi constans in arduis rebus æqualitas, tantus rerum earum quas ceteri mirantur, tamque perpetuus despectus, tanta tamque alacris, & numquam interrupta ad superna contentio, non nisi à firmitate & excellentia quadam, quæ supra hominem sit, proficisci posse videatur: elucetque hoc genus in ijs, qui singulari rerum humanarum despicientia, vel intaminata ad extremum vsque conscientia puritate, vel calumniarum & iniuriarum, aut etiam dolorum grauium seu ab hominibus, seu à morbis illarum perpeffione, vel denique in ijs qui vltro suscepta duriore quadam austeritate vitæ claruere. Tertium genus admirandorum ea facta complectetur, quæ propterea miramur, quòd rationi minùs consentire videantur: siue ridicula & sine ratione fieri putentur, vt nonnulla Prophetarum catenas collo circumdantium, dies & noctes plures in vnum latum dormientium; siue etiam rationi repugnare credantur, vt virginum earum quæ sibi nasum amputauere, quæque in fluium se præcipitauere, & eius quæ se gladio transfodit; siue denique paradoxa quædam, & à communi sensu remota contineant, qualia refert Climacus eorum qui superato in cogitatione sua primo gulæ impetu, vorantium instar iruebant in cibum, ne scilicet dæmoni

viderentur ciborum abstinentes. Et hoc modo tertium hoc genus, tria diuētia complectitur.

Iam verò cum de imitando facto agitur, nolim hoc à persona, tempore, causis, circumstantijs, separatim auocari: non magis quàm pictori exemplar propositum exprimere cupienti, sint exemplaris lineamenta, color, effigies, coniectus oculorum negligendi: vt enim primum illud quod imitaris exemplum, non fuit eiusmodi, neceam meritum est laudem, nisi quòd ab eiusmodi viro, eo animo, eaque ratione perfectum est; ita fieri nequit, vt ad eandem factum tuum pertingat honestatem, nisi à consimili circumspectione dimanet. Quare, vt ne à pictore discedamus, curandum nobis est, vt clara luce videamus, bellè nobis expositum exemplar, nullaque, quantum fieri poterit, pars eius nos lateat, & illud in omnem partem toties cogitatione versemus, donec eius effigie perfectissimè menti commendata, & quasi expicta, non aliud supersit, quàm vt eandem etiam opere repræsentemus.

Imitabimur autem, vel totum illud factum, vel partem eius. Totum intelligo, cum nihil in eo est quod non sit imitatione dignissimum: qualis fuit B.P. Ignatij Rhotomagum ad pecuniæ depeculatore[m] profectio, egregijs sanè virtutum exemplis admodum instructa, & quamuis ibi asseratur, totum id quantum fuit itineris à ieiuno confectum, quod aggredi non est cuiusuis, non tamen propterea istud in admirandis censebitur: quia tota ipsa res, eiusque destinatio, & finis est spectanda, totoque ex illo quasi corpore dijudicanda, nec propter aliquam, quæ facto illi minùs erat necessaria, adiunctam magis arduam circumstantiam, inter admiranda reponetur: quod hoc exemplo aptissimè docemur, cuius cum sit vis permagna ad hominum animos in caritatem inimicorum permouendos, in eumque finem memoriæ commendetur, ex hoc fine, & potissimarum circumstantiarum aceruatione, planè constat, illud esse inter imitanda collocandum.

At hinc prudenter commonefit animus, vt in eis quæ narrantur, aduertat, sitne aliquid vnum quod interponitur, illi personæ singulare, solemne, & per frequens, ac quasi perpetuum; an verò rarum & infrequens, & an huius, quasi potioris & maioris momenti causa, cetera narrentur: tum enim, si hoc ipsum admirandum fuerit, facilè tota ipsa narratio erit admiranda: at si quasi obiter, & ex occasione vel ad exaggerationem, & pleniorē narrationem ceterorum, inseratur, est planè id in ea virtutis imitatione numerandum, ad quam totius narrationis quasi corpus spectat.

Similiter meritò dicturus mihi videor, quòd cum, in legendis vel reuoluendis Sanctorum factis, eò potissimum animum debeamus intendere, vt eorum ad nos vitam & egregiè facta traducamus, propriumque sit exempli, vt ad imitandum vel euitandum sit expositum, lucemque rebus agendis & to-
ti

ei vitæ nostræ aspergat; si quid fuerit quod ex imitandis & admirandis permistum sit, his ommissis debemus nos ad illa conuertere, & quemadmodum id corpus diceremus lucidum, quod licet aliqua sui parte non luceat, altera tamen fulgidos lucis radios euibrat, ita illud factum imitandis accensendum est, quod licet admiranda, minusque sectanda contineat, adiuncta tamen plurâ, imitatione digna complectitur. vt quando lego, fuisse qui suas pauperi vestes, ad nuditatem vsque tradiderit: potius imitandis quàm admirandis id factum adnumero, non quòd velim ad ipsam vsque nuditatem imitando deueniri, sed quòd si in nobis illa, quæ esse deberet, in Sanctos viget pieras, protinus cogitatio nostra in id quod melius & illustrius est, obscurioribus omissis feretur, & in hac ipsa, de qua egimus, nuditate nihil indecorum, sed miram quamdam, à qua profecta est, misericordiam sui oblitam, alieni memorem contemplantur.

Neque verò ad tenuitatis, vel imbecillitatis nostræ quasi calculos, sunt nobis augustissima sanctorum virorum facta reuocanda, & easola in imitandorum classe statuenda, quæ virium nostrarum, vel potius animi nostri, exiguitati quadrare videamus. quod enim in corporibus videmus, vt ad aliquorum hominum, vel proceritatem, vel robur, aliorum paruitas & debilitas frustra nitatur assurgere, id ipsum, & maximè, cernitur in animorum, atque adeò vitæ bonæ, varietate permira: sunt, quibus & animus, & vires corporis, ad plurima, & maximè ardua, indefessæ sufficiunt, quorum è numero Beatum possumus proferre Xauerium; cui vix toto decennio, peragrata quàm vastæ fuerunt Indiæ, indagati Iapones; priuata, publica, domestica pariter & externa, summa animi quiete, difficultatibus pænè inextricabilibus obiectis, tanta fide, tantaque sunt accuratione ordinata, vt in vnam laborum eius partem si respicias, cetera nulla amplecti potuisse; vniuersos autem labores si commemorares, tantam singulorum curam ab homine vno suscipi potuisse neges. At heroës eiusmodi, sunt oppidò pauci; maior est multitudo nostri similibus, qui vulgari mediocritate contenti, humi reptantes ad excelsiora non aspiramus, & tarditati cursus, aut potius testudinei gradus semel cæpti, insenescimus, & ad quoduis alicuius Sancti præclarius factum cohorrescimus, animo contrahimur, nobisque falsa persuasione blandientes, & quasi veriti, ne crebro conscientia nostræ ad imitationem pellicientis conuitio impulsus, perfectiora sectemur, confestim id omne in admiranda reiciimus: quanto melius fuerat saltem inde pudoris & humilitatis, veræque, quasi plurima nobis desint, quæ tamen adesse possent, confessionis fructum capere! Quamquam, neque affirmare velim, imparium virium conatus pares esse, & inæqualibus vas æqualiter multa infundi debere. at ne ipsi nobis imponamus: multa & perquam multa, à quibus quàm longissimè absumus, præstare possemus, si

nostra nos non retardaret ignavia. Ne igitur cessemus, æternoque & immenso præmio inuirante, nullius laboris aut virtutis aggressionem formidemus: non est immensa gloriæ comparandum, quod intra modum continetur; nec potest æternitati coæquari, quod angusto temporis sine concluditur.

Est tamen, fateor, ubi discretio, omnium virtutum sapientissima moderatrix, refugiendum alicui suadeat, quod alteri suasit amplectendum: siue virium corporis, siue varietatis temporum, siue statuum, siue hominum, siue ratio alterius alicuius habeatur. Tum verò iudicium nostrum hoc limite circumscribendum est, ut exemplum istud, generatim quidem, imitationi iure meritißimo expositum credamus; at vel hoc tempore, vel omnino nobis ex aliqua certa ratione minùs conuenire ut aliquid simile præstemus, posse tamen ex eo alios à nobis capi fructus. Hinc ergo agnoscimus, non illico cuius, aut semper imitandum esse, id quidquid imitatu dignum est: nec etiam id omne quod aliquando, aut alicui minùs imitandum est, ab hominum imitatione in vniuersum debere remoueri.

Accidere etiam nonnumquam potest, ut factum, vel res ipsa, non sit imitanda, nec ut imitationi apta proponatur, ut sunt quædam Prophetarum, & parabolica Sanctorum, velut eius qui melitone (ut vocabant) inuerso ad ecclesiam venit; & nihilominus causa quædam, cur facta sint, & ratio imitatione dignissima eluceat: ut in Prophetis eminet obedientia, in alio isto solertia occasionis ad molliendam reprehensionem opportunè captandæ: hoc enim volebat, ut, postquam certatim plures eum de inuersa veste monuissent, vicissim ipse, quod & falsè dixit, regerere posset, Vestem meam semel inuersam ferre non potestis, & reclamatis, cum ecce iam tot annos tacitus, bonarum monasterij consuetudinum vos eueriores, patiens feram. Eiusmodi facta cum contingunt, facile quiuis agnoscit, rem ipsam imitatione non exprimendam, at personæ, & agentis hominis, aut virtutem, aut sollertiam, æmulatione dignam esse.

Alia sunt, eaque non pauca, quæ nihil admodum notatione dignum continent, & nonnullis tamen ad exprimendæ vel acuendæ virtutis formam aptissime deferuiunt: quod illi accidit qui sordes, quas videbat, aliorum, neglectum sui interpretabatur; munditiem verò, & cultum corporis, puritati & perfectioni animi deputabat, & sic vndique se ad meliora incitabat. Quo animo, ex omnibus vtilitatem capiente, præditum esse, laudabiliusne sit an conducibilius nescio. Verùm ex hac sic intuentis laude, nec propterea fiunt ipsa laudabiliora, nec imitationi aptiora censenda sunt: aliena ex industria ut id omne dependet, sic est inter aliena reputandum.